

Svensk Kirurgisk Förenings bakjoursskola i kirurgi

Med anledning av den ökande subspecialiseringen inom kirurgin har Svensk Kirurgisk Förening (SKF) skapat bakjoursskolan där den centrala delen består av ett nationellt kursutbud för bakjourer. Utöver kurserna är det dock viktigt att varje klinik tydligt har definierat sitt bakjournsuppdrag och att det finns skriftliga riktlinjer för hur klinikens bakjournutbildning och fortbildning ska gå till. Varje klinik har sina egna förutsättningar och SKF förespråkar därför att varje klinik har egna utbildnings-tillfällen men även regionala bakjoursskolor uppmuntras. Bakjourer under utbildning bör ha en handledare.

Bakjoursskolan riktar sig inte bara till blivande bakjourer utan det är också nödvändigt att befintliga bakjourer får fortbildning. Bakjournkompetens bör värderas vid lönesättning och bör också vara en naturlig del vid utvecklingssamtal. De nationella kurserna syftar till att ge en kunskapsbas för att kunna hantera akuta kirurgiska tillstånd, även sådana som faller utanför ens egen subspecialitet. Handläggningen syftar i de flesta fall till slutbehandling men i vissa fall till stabilisering av patienterna till slutbehandling kan ske (damage control).

De kirurgiska subspecialiteter som deltar i bakjoursskolans kurser är kolorektal kirurgi, övre abdominell kirurgi, traumakirurgi och kärlkirurgi. I kursutbudet ingår även en utbildning i ledarskap. Respektive delförening ansvarar för att definiera och uppdatera innehållet i kurserna. Kurserna innehåller både teoretiska och praktiska inslag. Vissa kunskaper som förväntas av en bakjour täcks inte in av det befintliga kursutbudet utan får förvärvas på annat sätt, genom tjänstgöring med möjlighet till handledning och progressivt allt större självständighet, samt randutbildning. Självklart gäller samma princip för alla kunskapsmål nedan. Teoretiska kunskaper måste hela tiden kompletteras med erfarenhet vilket i slutändan skapar en bakjournkompetent kirurg.

Alla bakjoursskolans delar kompletterar varandra och är lika viktiga. Helheten skapar en bakjour. För att markera vikten av detta kan man ansöka hos SKF om att bli ackrediterad bakjour när man genomgått hela paketet samt uppfyller övriga krav för ackreditering (se nedan).

Bakjourernas kompetensutveckling bör utvärderas i samband med klinikernas SPUR-inspektioner.

Detta dokument är en målbeskrivning. Nedan följer en detaljerad lista med de områden som täcks av bakjoursskolan. Listan är inte statisk över tid utan kommer att vara föremål för regelbunden uppdatering i takt med att metoder och sjukvårdens organisation förändras.

Kolorektal kirurgi

Teoretisk kurs med följande innehåll:

- Ileus (tunntarm, kolon, volvulus, pseudoobstruktion)
- Tarmischemi
- Akut kolit/IBD
- Nedre gastrointestinal blödning
- Postoperativa komplikationer (Läckage, stomiupplägning, sårruptur, postop ileus)
- Iatrogena tarmskador
- Akut proktologi (hemorrojder, analfissur, perianal abscess)
- Nekrotiserande fasciit
- Trauma mot perineum
- Divertikulit
- Tarmperforation

Övre gastrointestinal kirurgi

Teoretisk kurs med följande innehåll:

- Övre gastrointestinal blödning
- Perforationer i övre GI-kanalen
- Gallsten och dess komplikationer
- Gallgångsskador
- Akut pankreatit
- Komplikationer efter ERCP
- Komplikationer efter obesitaskirurgi
- Trauma mot lever, pankreas, mjälte

Kärl och traumakirurgi (integrerad kurs)

Kurs som innehåller både teoretiska och praktiska moment med följande innehåll:

- Damage control-strategier vid akut kärlkirurgi
- Massiv transfusion
- Abdominellt compartment syndrom
- Kärlskador i buk, bäcken, hals och extremiteter
- Tarmischemi
- Akut extremitetsischemi
- Akuta tillstånd i aorta
- Brännskador
- Thoraxtrauma
- Bäckfrakturer
- Neurotrauma

Trauma

Trauma ingår till viss del i alla medicinskt inriktade bakjournskurser. Utöver detta ingår DSTC som en egen traumakurs. Kurserna innehåller både teoretiska och praktiska moment med följande innehåll.

- Resuscitation och fysiologi vid trauma (chock, vätsketerapi mm)
- Beslutsfattande vid trauma
- Specifika organskador (hals, thorax, buk, bäcken och extremiteter) och deras behandling
- Intensivvård för traumapatienter

Ledarskap

En viktig del i att vara bakjour är rollen som ledare. För detta krävs en god självkännedom samt en förmåga att kunna kommunicera med sina medarbetare. Ledarskapsutbildning ingår numera i alla steg av läkar-och kirurgutbildningen. En särskild kurs har skapats för att täcka dessa delar inom ramen för bakjoursskolan. Kursen heter funktionellt ledarskap. I kursen ingår följande delmål.

- Självkännedom
- Ledarskap
- Kommunikation
- Stress-och krishantering

Annan kurs med likvärdigt innehåll och omfattning kan ersätta ovanstående kurs. Eventuell annan ledarskapsutbildning bör också ha genomförts som specialist och i någorlunda närtid (ca 5 år).

Övrigt

Nedanstående ämnen täcks ej av det befintliga kursutbudet men förväntas ändå ingå i en bakjourns kunskaper.

- Att behärska kirurgisk patofysiologi på ett sådant sätt att patienter med hotade vitalfunktioner optimalt kan handläggas i samverkan med anestesiläkare på akutmottagning, kirurgavdelning samt under operation och intensivvård.
- Behärska akut operativ handläggning av inklämda ljumsk-, femoral-, ärr- samt övriga bukväggsbräck, där risk för strangulation av tarm föreligger
- Behärska handläggningen av akut mastit och bröstabscess. Behärska indikationer för samt kunna genomföra reoperation vid blödning efter bröstkirurgi.
- Behärska principerna för omhändertagande vid blödning och högt andningshinder efter halsoperation samt kunna genomföra akut reoperation vid blödning efter halsoperation.
- Behärska indikationer för operativ handläggning av gastrointestinal carcinoid i akutskedet.
- Behärska handläggningen av akut skrotum hos barn och vuxna. Behärska handläggningen av akut urinstämna. Behärska indikationer för evakuering av blåstamponad.
- Behärska bedömning av brännskadedjup och utbredning samt principerna för initial vätskeresusitering samt kriterierna för remittering till rixsenhet.
- Behärska indikationer för operation vid traumatiska extracerebrala hematom.
- Ha kunskap om och kunna initiera krishantering för såväl patienter, personal och anhöriga.
- Behärska det egna sjukhusets katastrofplan och kirurgbakjourens och kirurgklinikens roll i denna.
- Behärska den initiala hanteringen av media vid katastrof.
- Att i arbetet som bakjour i kirurgi uppvisa förmåga till ett vetenskapligt förhållningssätt.

Bakjournsackreditering

Efter genomgången bakjournsutbildning kan man ansöka om ackreditering som bakjour hos SKF. Som nämndes ovan är alla delar lika viktiga för kompetensen hos en bakjour. Följande krav skall vara uppfyllda:

- Specialist i kirurgi minst tre år
- ATLS
- Bakjourskurs i övre abdominell kirurgi
- Bakjourskurs i kolorektal kirurgi
- Bakjourskurs i trauma kirurgi (DSTC)
- Bakjourskurs i kärl- och traumakirurgi
- Kliniskt inriktad ledarskapskurs (Funktionellt ledarskap eller motsvarande)
- Intyg från verksamhetschef (där det framgår att man besitter nödvändig kompetens för att verka som bakjour)

I vissa fall kan en kurs avhandla mer än ett av ovanstående ämnen. Svensk Kirurgisk Förening förbehåller sig rätten att granska innehållet i genomgångna kurser och bedöma om de uppfyller kraven för att ligga till grund för ackreditering.